

14

KÄLLKRITIK

I takt med att internet har fått allt större spridning har vi fått allt större tillgång till information. Det har också fått allt fler att uppmärksamma behovet av att göra kritiska bedömningar av informationen och de källor den kommer från. För journalisten har däremot källkritik alltid varit ett av de viktigaste verktygen. →

Källkritik är tillsammans med informations-sökning journalistens kanske viktigaste verktyg. I de pressetiska reglerna, som vi går igenom på annan plats i Publicistguiden, handlar de två första punkterna om hur journalisten ska förhålla sig till sina källor.

- Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
- Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de har publicerats tidigare av någon annan.

Journalistiken är med andra ord beroende av källkritik för att samhället och allmänheten ska ha förtroende för det journalistiska arbetet. Det innebär också att även om någon annan – som en annan tidning – redan har publicerat en uppgift, måste du som journalist ändå kontrollera att det stämmer. Det är inte minst viktigt med

nyheter som bygger på ett **pressmeddelande** som skickats från exempelvis ett företag eller en organisation. Sådana pressmeddelanden, eller pressreleaser, utformas ofta som en färdig artikel komplett med ingress, brödtext och citat. Det går att publicera en sådan utan några ändringar, men oftast skriver man om den för att texten ska bli lite annorlunda. Viktigast är dock att journalisten kontrollerar uppgifterna i pressmeddelandet, det tillhör dennes jobb och ansvar.

Ju mer påläst du är i ämnet som du arbetar med, desto lättare är det att granska dina källor kritiskt. Genom att sätta dig in i området kommer du enklare genomskåda felaktig eller vinklad information.

👉 Vill du läsa mer om källkritik finns mycket information hos [Statens medieråd](#), [Skolverket](#) och [Internetstiftelsen i Sverige](#).

KONTROLLISTA FÖR SÄKER KÄLLKRITIK

Det finns några punkter man kan följa för att bedöma en källas trovärdighet, oavsett om det handlar om information från nätet eller någon annanstans ifrån. Kontrollistan bygger på ett antal frågeord man bör ställa sin källa: Vem? Varför? Vad? När? Hur?

- **Vem?** Vem ligger bakom informationen? Är det en myndighet, en organisation, ett företag, en privatperson, är det någon som kan ämnet, är det någon du litar på? Kan du ta kontakt med den som ligger bakom informationen, upphovsmannen? Om du är på en webbsida, finns det kontaktuppgifter på sidan? Vem har skrivit texten?
- **Varför?** Varför tror du informationen har spridits? Är avsikten att upplysa, skapa debatt, sprida en åsikt, att underhålla eller kanske tjäna pengar? Vill den som informationen kommer ifrån sälja något eller presentera sig själv?
- **Vad?** Vad är det för slags information? Verkar det vara personliga åsikter eller fakta? Verkar det pålitligt? Saknas några viktiga detaljer? Stämmer det med saker du redan vet?
- **När?** Hur gammal är informationen? Stämmer den fortfarande? Om du söker information på internet, när uppdaterades sidan du tittar på?
- **Hur?** Hur hittade du informationen? Var det du som sökte upp informationen, eller kom den till dig? Kommer din källa från internet? Tänk då på att det är enkelt att utge sig för att vara seriös genom att göra en proffsig hemsida.

mediekompass

- SÅ ANVÄNDER DU MEDIER I UNDERVISNINGEN

www.mediekompass.se

mediekompass@tu.se

Statens medieråd

www.statensmedierad.se

registrator@statensmedierad.se